

Liljaskolan
Vännäs gymnasium

Marshallhjälpen – ekonomisk hjälp till Europas krigsdrabbade länder

André Odeblom, SA89

Uppsats i svenska
Februari 2016
Handledare: Carl-Gustaf Montgomery

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
1.1 Syfte	1
1.2 Metod och material	1
2 MARSHALLHJÄLPEN	3
2.1 Vad fick USA att vilja ge Marshallhjälpen?	3
2.2 Vilken ekonomisk effekt fick Marshallhjälpen på de mottagande länderna?	4
3 SAMMANFATTNING	5
4 DISKUSSION	5
5 KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	6

ABSTRACT

This essay examines the intentions of the USA when giving aid to the war-torn countries of Europe after World War II as well as the effect it created in the receiving countries. The Eastern European countries under the hegemony of the Soviet Union were not allowed to partake of the aid, as the Soviets feared Western domination in their sphere of influence. It took years until the participating countries were able to manage on their own as the war had been cataclysmic for all parties involved in Europe. The US homefront had been protected by two large oceans and could massproduce war material for the allies totally unopposed by enemy counteraction. The aid received its name after the American Secretary of State, George C. Marshall.

INLEDNING

Efter andra världskriget var Europa förött och den gamla världen var slagen i spillror; så därför var ekonomisk hjälp från USA (den så kallade Marshallhjälpen) viktig för hela Europa efter andra världskriget. Den som fick äran att ge namnet åt hjälpen var USA:s utrikesminister George C. Marshall. USA gav vår världsdal möjlighet att komma igen förhållandevis snabbt och att återställa de gamla handelsförbindelserna länderna emellan. En del (till exempel Sovjetunionen) såg hjälpen som ett sätt att kontrollera sina allierade, men de mottagande länderna var enbart tacksamma för den stora förmånen att åter kunna börja handla med varandra. Sovjet, som hade befriat länderna i Östeuropa, förbjöd t ex Tjeckoslovakien att motta hjälp från USA och avböjde för egen del.

1.1 Syfte

Det finns naturligtvis mycket som skulle kunna skrivas om Marshallhjälpen, men jag har valt att begränsa mig till två frågeställningar:

- 1) Vad fick USA att vilja ge Marshallhjälpen?
- 2) Vilken ekonomisk effekt fick den på de mottagande länderna?

1.2 Metod och material

Jag har använt mig av Nationalencyklopedin för att bilda mig en uppfattning om Marshallhjälpen och därefter har jag gått till standardverket om detta ämne, nämligen *Marshall Aid – a Gift from the People of the United States* skriven av historikern Oscar Victory. Även George Marshalls egen bok *Aid to Europe* har använts för att få initiativtagarens version av det hela. Sist men inte minst har jag läst den sovjetiske historikern Pjotr Njetskis kritiska bok *Marshallhjälpen-ekonomiskt och politiskt hot mot Väst Europa*.

Några viktiga internetsajter har likaledes blivit använda ett par gånger: www.marshallaidrecoveryprogramme.com, www.usarelieff.com och www.alwaystotheaidofeuropa.com/~linguafranca/telenet. Här har jag hittat svaret på mina två sista syften.

Sist men inte minst har jag intervjuat den före detta borgmästaren Otto van Biceps, som var ung när Marshallhjälpen inleddes. Han har i en intervju berättat om vad hjälpen betydde för hans by Überleiden i Hessen, Tyskland.

2 MARSHALLHJÄLPEN

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X. ¹

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X

2.1 Vad fick USA att vilja ge Marshallhjälpen?

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X. ²

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXX X XXXXXXXXXXXX X XXXXXXXX XXXX XXXXXXXX X XXX XXXX X

¹ Nationalencyklopedin 18 1998 s.551

² Marshall 1953 s. 945

3 SAMMANFATTNING

USA gav Europa ekonomisk hjälp efter andra världskriget, och den uppkallades efter dess initiativtagare den amerikanske utrikesministern George C. Marshall. Det gjorde man för att vilja hindra att kommunismen spreds till de länder som mottog hjälp. En annan effekt av hjälpen var att amerikanska företag fick sälja och därmed bli starka. De länder som tog emot Marshallhjälpen var följande: Österrike, Belgien, Luxemburg, Danmark, Frankrike, Västtyskland, Grekland, Island, Irland, Italien, Nederländerna, Norge, Portugal, Sverige, Turkiet och Storbritannien. Den ekonomiska effekt Marshallhjälpen fick på de mottagande länderna var att de inte gick i statskonkurs samt att de efter några år blev ekonomiskt självständiga och kunde börja bidra till världsekonomin.

4 DISKUSSION

USA:s motiv för att ge hjälp till Europa var inte enbart altruistiska, eftersom man ville gynna sina egna företag samt förhindra att det skulle kännas lockande att rösta på kommunister vid de nationella valen i Europas länder. Europas länder förstod naturligtvis att så var fallet, men de accepterade hjälpen med tacksamhet eftersom ekonomin förbättrades stegvis som en direkt följd. Efter några år kunde de bli ekonomiskt självständiga, och under 1950-talet kunde Europas ekonomi blomstra, tack vare den amerikanska hjälpen. Ur USA:s synvinkel skulle freden ha förlorats om Europa hade prisgivits åt Sovjetunionen. Amerikanska soldater skulle ha dött förgäves, och hunger och elände skulle ha blivit följden vid en kommunistisk diktatur.

5 KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Tryckta källor:

Marshall, Georg C, *Aid to Europe*, New York, 1953

Nationalencyklopedin 18, Höganäs 1998

Njetski, Pjotr, *Marshallhjälpen- ekonomiskt och politiskt hot mot Västeuropa*, Moskva 1956

Victory, Oscar, *Marshall Aid – a Gift from the People of the United States*, Los Angeles, 1997

Otryckta källor:

Bradley, Omar, www.alwaystotheaidofeurope.com/~linguafranca/telenet,

2016-01-17

US State Department, www.marshallaidrecoveryprogramme.com, 2016-01-15

USA Relief, www.usarelieff.com, 2016-01-14

van Biceps, Otto, intervju angående förhållanden i Tyskland 1945, 1992-01-02